

Uchwała nr 11
Krajowego Komitetu Rozwoju Ekonomii Społecznej
z 13 sierpnia 2026 r.
w sprawie projektu Założeń do Planu Partnerstwa Krajowego i Regionalnego
na lata 2028-2034

Na podstawie § 9 Rozporządzenia Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 26 października 2022 r. (Dz. U. z 2022 r. poz. 2216) w sprawie Krajowego Komitetu Rozwoju Ekonomii Społecznej uchwala się, co następuje:

§ 1

1. Komitet z niepokojem zauważa, że w Założeniach do Planu Partnerstwa Krajowego i Regionalnego na lata 2028-2034 (PPKR) zabrakło inwestycji w rozwój ekonomii społecznej. Tymczasem podmioty ekonomii społecznej już dziś w istotny sposób odpowiadają na wyzwania rozwojowe, a mogłyby w jeszcze większej skali wspierać rząd i samorządy w realizacji polityki rozwojowej Polski i podnoszenia jakości życia w naszym kraju. Komitet apeluje o jednoznaczne uznanie ekonomii społecznej za strategicznego partnera polityki rozwojowej państwa, a nie wyłącznie za instrument pomocy społecznej.
 - Podmioty ekonomii społecznej tworzą miejsca pracy w lokalnych społecznościach - zatrudniają w oparciu o umowę o pracę już blisko 240 tys. osób, często w małych społecznościach, na obszarach marginalizowanych, bez większych pracodawców. Zatrudniają na umowy o pracę i prowadzą reintegrację społeczną i zawodową dla ponad 27 tys. osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, przywracają tym osobom godność, sprawstwo, poczucie bezpieczeństwa i przynależności do wspólnoty. Same tylko przedsiębiorstwa społeczne (blisko 1900 podmiotów) zatrudniają ponad 30 tys. osób, z czego przeszło 12 tys. to osoby zagrożone wykluczeniem społecznym. Sektor generuje przy tym istotną wartość dodaną dla polskiej gospodarki, a jego obrót ekonomiczny systematycznie rośnie, co czyni ekonomię społeczną nie tylko instrumentem polityki społecznej, lecz realnym i mierzalnym elementem gospodarki narodowej.
 - Podmioty ekonomii społecznej są dostawcami ważnych dla lokalnych społeczności usług społecznych, w tym – tak ważnych ze względu na wyzwania demograficzne – usług opieki długoterminowej. Często to usługi świadczone w środowisku, w domu lub blisko domu, co pozwala rodzinom osób wymagających wsparcia w codziennym funkcjonowaniu na łączenie opieki z pracą i pozostanie na rynku pracy. W obliczu postępującego starzenia się społeczeństwa i pogłębiającego się deficytu kadr w usługach opiekuńczych, ekonomia społeczna pozostaje jednym z niewielu realistycznych mechanizmów skalowania tych usług na poziomie lokalnym. W pomocy społecznej PES prowadziły w 2024 r. prawie 36% placówek (tyle co instytucje publiczne). Z ich usług skorzystało prawie 59 tys. osób tj. ok. 33% wszystkich osób, które skorzystały z placówek w ramach pomocy społecznej. Ok. 437 tys. osób korzysta z placówek edukacyjnych prowadzonych przez PES. 7 tys. ma zapewnioną opiekę żłobkową w placówkach prowadzonych przez PES. Podmioty ekonomii społecznej prowadzą mieszkania wspomagane, treningowe i stale poszukują nowych, innowacyjnych rozwiązań mieszkaniowych pozwalających na niezależne życie osobom z niepełnosprawnościami, osobom w kryzysie bezdomności i innym osobom zagrożonym wykluczeniem mieszkaniowym jak chociażby młode osoby opuszczające pieczę zastępczą.

- Podmioty ekonomii społecznej chronią swoich pracowników przed utratą pracy w momentach najbardziej kryzysowych, co pokazała pandemia COVID-19. Szybko i elastycznie wspierają innych w przypadku kryzysów, co pokazała i pandemia i pomoc osobom migrującym w związku z wojną w Ukrainie. Mogą mieć olbrzymi wkład w pobudzanie aktywności obywatelskiej, społecznej, ekonomicznej, w tworzenie relacji społecznych i wzajemnego zaufania niezbędnego w procesie budowania odporności społecznej tak ważnej w czasach zagrożenia wieloma kryzysami. Ekonomia społeczna stanowi także element odporności i bezpieczeństwa usługowego państwa w warunkach zagrożeń hybrydowych i geopolitycznych, a poprzez rozwój spółdzielni energetycznych i klastrów energii aktywnie współtworzy zieloną transformację oraz lokalną niezależność energetyczną.
- Pomińnięcie ekonomii społecznej oznacza niewykorzystanie istniejącego potencjału instytucjonalnego, organizacyjnego i przedsiębiorczego, który już dziś realizuje znaczną część usług społecznych, edukacyjnych i integracyjnych oraz może zwiększać efektywność wydatkowania środków publicznych. Inwestycje w rozwój ekonomii społecznej nie stanowią wyłącznie wsparcia sektora obywatelskiego, lecz są inwestycją w rozwój rynku pracy, zwiększenie podaży usług społecznych, wzrost odporności lokalnych wspólnot oraz efektywność realizacji polityk publicznych. Pomińnięcie to oznacza również niewykorzystanie potencjału innowacyjnego i cyfrowego sektora oraz jego roli w budowaniu kapitału społecznego i demokracji lokalnej – kluczowych filarów nowoczesnego, obywatelskiego państwa

2. W opinii Komitetu w Założeniach do PPKR:

- ekonomia społeczna i przedsiębiorstwa społeczne powinny być traktowane jako narzędzie realizacji reform oraz partner wdrażania polityk publicznych;
- należy przyjąć założenie, że rozwój usług społecznych musi opierać się na trwałym partnerstwie samorządów z przedsiębiorstwami społecznymi i organizacjami obywatelskimi,
- należy wzmocnić rolę społecznie odpowiedzialnych zamówień publicznych oraz klauzul społecznych jako narzędzia rozwoju rynku usług społecznych;
- przedsiębiorstwa społeczne powinny być traktowane jako pełnoprawni uczestnicy rozwoju gospodarczego i lokalnej przedsiębiorczości;
- należy przewidzieć dedykowane instrumenty finansowe dla podmiotów ekonomii społecznej (instrumenty zwrotne, mieszane, fundusze rozwojowe i stabilizacyjne);
- ekonomia społeczna powinna być traktowana jako narzędzie wzmacniania odporności lokalnych wspólnot i bezpieczeństwa społecznego.

3. Komitet zwraca uwagę, że rozwój ekonomii społecznej jest kierunkiem polityki europejskiej wprost wynikającym z Planu działania na rzecz ekonomii społecznej, ogłoszonym przez Komisję Europejską w 2021 r. oraz Rekomendacji Rady w sprawie opracowania warunków ramowych dla ekonomii społecznej z 2023 r. formułowanym na szczeblu europejskim. Warto podkreślić, że w wielu krajach Unii Europejskiej, takich jak Włochy, Francja czy Hiszpania, ekonomia społeczna stanowi uznany i ugruntowany filar

gospodarki narodowej, dysponujący stabilnymi mechanizmami finansowania, co powinno stanowić punkt odniesienia dla Polski dążącej do standardów nowoczesnego państwa europejskiego. Ekonomia społeczna pozostaje także dostrzegany i istotnym elementem budowania stabilnego rozwoju Polski. Koncepcja Rozwoju Kraju do 2050 r. dostrzega rolę tego sektora we włączeniu społecznym, tworzeniu miejsc pracy, realizowaniu usług społecznych, ale także w budowaniu zaufania społecznego, zielonej transformacji i polityce mieszkaniowej. W projekcie Strategii Rozwoju Polski do 2035 r., także jednoznacznie wskazano, że wspieranie rozwoju ekonomii społecznej w kontekście wyzwań rynku pracy i usług społecznych jest aktualnym i kluczowym kierunkiem działań. Ekonomia społeczna jest uwzględniona również w innych dokumentach programowych takich jak: Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu, Strategia Rozwoju Usług Społecznych oraz Krajowym Programie Rozwoju Ekonomii Społecznej.

§ 2

Szczegółowe uwagi do projektu Założeń do Planu Partnerstwa Krajowego i Regionalnego, stanowi Załącznik 1 do niniejszej Uchwały.

§ 3

Komitet deklaruje pełną gotowość do włączenia się w merytoryczny dialog nad kształtem Założeń, a także Planu Partnerstwa Krajowego i Regionalnego na lata 2028-2034. Jednocześnie informuje, że w ramach Komitetu rozpoczęły się prace nad propozycją wskaźników mierzących rezultaty inwestycji funduszy europejskich w ekonomię społeczną, obrazujących jej wkład w realizację celów rozwojowych Polski.

§ 4

Komitet apeluje do Ministra Funduszy i Polityki Regionalnej oraz Marszałków Województw o uwzględnienie inwestycji sprzyjających rozwojowi ekonomii społecznej w Założeniach do PPKR i Planie Partnerstwa Krajowego i Regionalnego na latach 2028-2034 oraz dostrzeżenie ekonomii społecznej jako istotnego instrumentu wspierającego rozwój lokalny, lokalne rynki pracy, lokalne systemy usług społecznych oraz budującego odporność społeczną. Komitet wnosi jednocześnie o określenie w Założeniach do PPKR minimalnego poziomu alokacji środków na rozwój ekonomii społecznej, adekwatnego do skali jej wkładu w realizację celów rozwojowych kraju.

§ 5.

Komitet wnosi o przekazanie przez MRPiPS niniejszej uchwały do:

- 1) Ministra Funduszy i Polityki Regionalnej,
- 2) Marszałków Województw,

a także do wiadomości Regionalnych Komitetów Rozwoju Ekonomii Społecznej i Parlamentarnego Zespołu ds. Rozwoju Ekonomii Społecznej.

§ 6

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.